

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd vid Valsmöllan inom fastigheten Tommarp 145:1, Simrishamn

Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd vid Valsmöllan inom fastigheten Tommarp 145:1, Simrishamn*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:50). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

30 april 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:50
Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ARKEOLOGISKA FYND VID
VALSMÖLLAN INOM FASTIGHETEN TOMMARP 145:1, SIMRISHAMN**

Uppdragsgivare: Hanna Menander, Arkeologerna, Statens historiska museer, Odlarevägen 5, 226 60 Lund Tfn: 010-480 81 58. Betalningsadress: Statens historiska museer, FE 129, 838 80 Frösön, projektnummer 14436, organisationsnummer 202100-4953

Område: SO Skåne **Prov nr:** 69630-69632 **Antal sågprov:** 3

Dendrokronologiskt objekt: ej beskrivet

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; Kontext kistor	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint Sp Bark B Vankant W	Datering av yttersta årsring i provet AD	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Vågat dateringsförslag eller precisering; Groddår ± 20 år
69630	Prov 1, F 1016	Ek	84;4	Sp 9näraW	Ej datering		
69631	Prov 2, F 1034	Ek	100	Ej Sp	1319	E 1329	1330-1370; 1150AD
69632	Prov 3, F 1046	Ek	144;4	Nära Sp	1084	E 1094	1097-1150; 900AD

Resultatuppgifter inom parentes är inte säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Samtliga ekvirke är av svartekstyp indikerande en vattendränkning i mer än 200 år. Proverna har ingen sinsemellan passning.

Prov 1, virket utgörs av en halvstock med splint och nära till vankant/bark, ingen datering.

Prov 2, Virket utgörs av en fjärdedelsstock med en ursprunglig diameter på minst 40 centimeter mer sannolikt 50 centimeter, under bark. Trädet är **avverkat efter år 1329 sannolikt 1330-1370 AD**. Lokal proveniens.

Prov 3, virket utgörs av en helstock som är uthuggen i kant på alla fyra sidor. Trädet är avverkat **efter 1094**. Alla fyra hörnens yttersta/ungsta årsring får nästan samma ålder, indikerande att timmermannen har varit noga med att endast ta bort splintveden. Därför är den vågade dateringen **1097-1150** mycket försiktigt satt. Mest sannolikt är eken avverkad under de två första årtiondena på 1100-talet. Proveniensen är lokal. Bäst dateras virket mot virke från **Bollerups kyrka och Övrabys kyrka**. Dessa kronologier är bildade av mycket litet material och ändå korsdateras de mycket väl, indikerande mycket stor samhörighet. Den noggranna behuggningen, dateringen och proveniensbestämningen tyder på att virket tidigare kan komma från en närliggande kyrka.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891